

Filosoof Jaap van der Does: 'Passed over in Silence' 'Verdieping' in Wittgenstein

'Dit is het boek dat ik altijd heb willen lezen, wat niet kon omdat nog niemand het geschreven had: een grondig en volledig onderzoek van Wittgenstein's visie op taal en logica in de Tractatus.'

Met deze aanbeveling van de taalfilosoof Martin Stokhof (UvA, KNAW) op de achterflap ging het boek *Passed over in Silence* van de Soester filosoof Jaap van der Does onlangs de wereld in.

Hoe komt iemand ertoe zich jarenlang in het mooie maar moeilijke boek van de Oostenrijkse filosoof Wittgenstein te verdiepen? Jaap's eerste kennismaking met de *Tractatus Logico-Philosophicus*, zoals het boek voluit heet, heeft hij aan de schrijver W.F. Hermans te danken, die het in 1975 vertaalde. Deze kennismaking was voor Jaap ook de belangrijkste aanleiding om filosofie te gaan studeren. In 1987 slaagde hij cum laude voor het doctoraal examen en hij promoveerde in 1992.

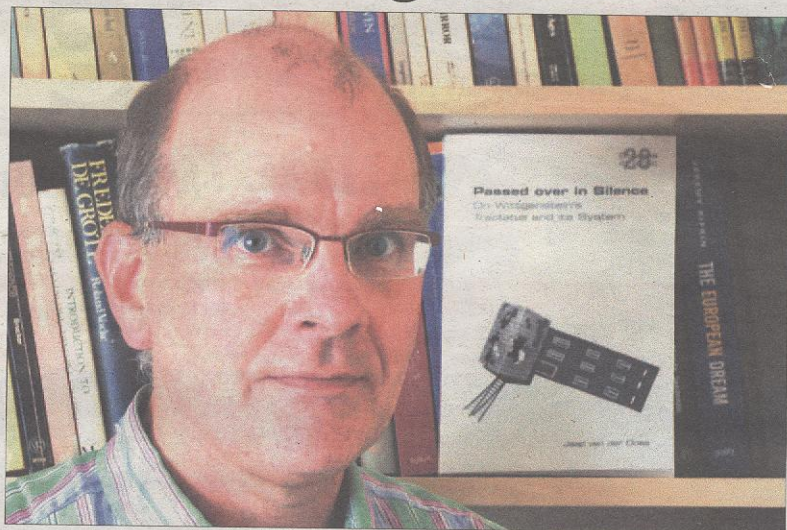
Onzin

Hermans gebruikte Wittgenstein's werk vooral om alles wat hem niet aanstond als onzin te kunnen bestempelen. Bijvoorbeeld alfawetenschap en religie. De laatste decennia zijn er echter steeds meer teksten van Wittgenstein aan het licht gekomen die duidelijk maken dat hij met de *Tractatus* een heel ander oogmerk had dan wat Hermans er in las.

Waar gaat het beknopte, haast literaire boek over?
Elk mens ervaart het leven soms als

**'Van dat waarover
men niet kan
spreken,
moet men zwijgen'**

(Wittgenstein)

● Soester filosoof Jaap van der Does.

een probleem. De *Tractatus* is nu een hoogst oorspronkelijke handreiking die de goede verstaander een sleutel biedt om zich met het leven te verzoenen. De handreiking bestaat er uit door middel van een logisch systeem aan te geven wat de grens van betekenisvol taalgebruik is. Dit heeft twee voordelen. Inzicht in de essentie van ons taalgebruik geeft ook inzicht in de ware aard van de wereld die door taal beschreven wordt; dit is de wereld waarmee wij ons dienen te verzoenen om de zin van ons leven te realiseren. Tegelijkertijd maakt inzicht in de werking van onze taal duidelijk dat het goede leven niet kan bestaan uit het bedenken van ethische filosofieën of andere taalbouwwerken, maar dat het bestaat uit goed handelen. Het goede leven wordt in stilte geleefd. Het boek besluit dan ook met de beroemde uitspraak: 'Van dat waarover men niet kan spreken moet men zwijgen.'

Zo gelezen heeft de filosofie van de jonge Wittgenstein meer raakvlakken met bepaalde vormen van mystiek dan met de no-nonsensehouding van sommige wetenschappers of filosofen. En zijn route naar het goe-

de leven via logica en taal, hoewel voor ons huidige begrip te eenvoudig, blijft interessant en uniek. Het is wel een zeer abstracte weg, die niet iedereen zal aanspreken.

Jaap's boek geeft een interpretatie van de *Tractatus* die onder meer laat zien hoe het logische systeem, dat alleen op hoofdlijnen is aangeduid, in detail kan worden uitgewerkt.

Hij schreef zijn boek grotendeels in zijn vrije tijd en in de trein van en naar zijn werk als business analyst voor ABN AMRO. Na ruim tien jaar bij topuniversiteiten te hebben gewerkt duurde het even voordat Jaap aan zijn nieuwe situatie was gewend. Omdat hij nog steeds contact heeft met mensen uit de wereld van de filosofie, binnen en buiten Nederland, ziet hij nu vooral de voordelen van zijn onafhankelijkheid.

Passed over in Silence. On Wittgenstein's *Tractatus and its System* is gepubliceerd bij College Publications (London, UK), en kan voor €22.99 bij Amazon worden besteld. ISBN 978-1-84890-008-0. Website: www.tractatus.nl

Wim van Rossum